

A'
 TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGÉDELMÉVEL.

00000000

Nro 32.

Költ Bétsben, Sz. György Havának (Áprilisnek)
 22-dik napján 1796-dik Elztendőben.

Hadi Környüllátások.

Károly Fő-Hertzeg, Gróf *Bellegarde* F.
 M. L. tal együtt, Apr. 11-dik napján est-
 ve érkezett *Moguntziába*.

A' Frantziák' mostani birtokában lé-
 vő Német-Birodalmi részekből sok Lako-
 sok izándékoztak, költsön-pénzt ízedeget-
 ni fel *Frankfurt'* Városában 's ennek kör-
 nyékeinn' a' végre, hogy eleget tehessenek
 az ellenség' telhetetlen kívánságinak. Tu-

L 1

dósíttatván e' dologról a' Ts. K. és Német Birodalmi Seregnek *Moguntziai* Kormány-
széke, szoross parantsolatot adott ki, melly-
nek ereje szerént tartoznak a' Seregosztá-
lyoknak és Regementeknek Kommandáns-
saik, minden afféle pénzt, 's annak Vi-
vóit is le-tartóztatni, és mindjárt tudó-
sítani ezen történet eránt az említett Kom-
mandót.

A' *Brémai* Magistrátus, mind a' Né-
met-Birodalmi Sereg' Kommandójához ;
mind a' *Regensburgi* Gyűlésnél lévő Tsá-
szári Concommiszáritushoz küldött egy al-
kalmos höllyaságú Előadást, mellyben je-
lentette, hogy szorgalmatosan meg-visgál-
tatta a' *Frantzia* Lókupetz eránt támadott
hírt: de úgy találta, hogy a' miolta foly
ezen mostani frantzia had: soha *Bréma*
Városa' Megyében, valamelly *Frantzia*
Lókupetz, se' nem tartózkodott; se' ott, a'
Frantzia Sereg' számára lovakat nem al-
kudott, melly állításának bizonyosságául azt
is említette a' Magistrátus, hogy a' múltt
esztendőnek Nóvember' 's Décember' Hó-
napjaiban, sok ezer lovakat adott el a' *Bré-
mai* *Anglus* Kommisszáriátus: a' mellyek
mind benn maradtak a' Tartományban.

Hamburgi nevezetes Kalmár *Sieveking*,
kit a' múltt esztendőben Finantz-Minister-
nek hívtak magok mellé a' *Frantzia* Kö-
zönséges-Társaság' Igazgatói, *Párisba* úta-
zott mostanság, hogy elő-adhassa ott sze-
mély szerént annál foganatosabbann a' Di-

rektóriumnak, minémű össze-szerkeztetésben legyen *Hamburg*' Városa a' Tsáfzár-
ral és a' Német-Birodalommal; és miért
vólt lehetetlen Nékie, a' Fr. Direktórium'
kívánságát tellyesíteni, a' hozzája külde-
tett Fr. Ministernek *Reinhard*nak közön-
ségesen való meg-esmérésére 's el-fogadá-
sára nézve.

Genuából Apr. 3-dikánn: — „A' Ts.
K. Sereg' Fő-Vezére B. *Beaulieu*, bé-jö-
vénn földünkre Mártz. 30 dikánn, igen
szép Levelet küldött ide a' Kormányfzék-
hez, jelentvén, hogy bé-jövetelének tzel-
lya nem egyéb, hanem, hogy mind ezen
Respublikának, mind a' Tsáfzári Felség'
Lombárdiai birtokainak bátorságot szerez-
hessenn, a' határt nem esmérő ellenség-
nek kevély szándéka ellen. — Környékün-
könn öly közel nyomúlt már egymáshoz
a' két ellenkező nagy erő; hogy az ütkö-
zetnek tsak egy pertzentés a' héjja.

Konstántzinápolyból Mártz. 10-dikén:
„Jól tudja a' Török Ministériom, mennyi-
re ifzonyodik a' Nép az Oroszokkal va-
ló hadkezdéstől: igyekezett tehát annak
szívét meg-nyerni, annyi gabonát szerez-
vén bé, hogy már most nints szükség 's
drágaság kivált kenyér' dolgából, és e'
részben aggódás nélkül tölthetvén a' *Kon-
stántzinápolyiak* mostani nagy innepjeket
arra is hajlandóbbak, hogy Tsáfzárjok' sze-
mellyében Isten' Helytartóját tisztelleyék,

's Annak parantsolatját Isteni akarat gyanánt vegyék.

Nagy - Britanniából. —

A' Frantzia partoktól, vissza-tért *Anglus* Tengeri-Vezér *Sir John Borlase Warren*, Mártz. 21-dikére vírradóra: de más két *Anglus* Tengeri-Vezérek, későbbben is járkáltak vólt még fel's alá azok előtt, úgymint: *Smith*, *S. Marcou* nevű Szigeteknél a' *Havrei* Kikötőhely előtt, mellyben számos Katona-hajókat készítenek a' Frantziák; *Pellew* pedig, a' *Ligeris* (*Loire*) vizének tengerbe szakadásánál; nem messze *Nanpetum* (*Nantes*) Városától, 's az a' táji Rojalistáknak küldött is fegyvert 's muníziót; és kerengése közben fogott öt frantzia hajókat, mellyeket a' *Falmouthi* Kikötőhelybe küldött.

Az *Amérika*-mellyéki Szigetek felé indúlt Katona-szállító-hajókat, minekutánna olly messze el-kísérte vólna *Gardner* Admirális, hogy már azontúl bátorságosan folytathatták, különös nagy óltalom nélkül is utazássokat: vissza-tért Mártz. 26-dik napján a' *Portsmouthi* Kikötőhelybe.

Cornvallis Admirálisnak vétkül tulajdoníttatik, hogy *Napnyugoti-India* felé intézett útjából, vissza-tért *Portsmouth*hoz a' *Royal Soverein* nevezetű nagy Katona-hajóval, és ezen gyanús vissza-térésének meg-visgálására 's ítélésére egy Katonai Kommisszió állíttatott fel.

A' *Londoni* Udvari Újságnak 29-dik Mártziusi Darabjában oly értelmű Királyi Hirdetmény tevődött közönségessé, hogy a' Státus-Secretárius által adandó nyilvánosságos engedelem nélkül egy Hajós-Kapitány is ollyatén Külföldieket, a' kik egyenesen jöttek *Frantzia*-Országból, más partokra bé ne szállíthasson, hanem tsupánn a' *Yarmouth*iba; *Harwich*ibe; *Dover*ibe; *Southampton*iba; és *Gravesand*iba.

Más forma Telegráfot szándékozik az Admirálitás (Tengeri-dolgokra-ügyelő Kormányfő) készíttetni *London*bann a' maga palotája' felibe, mint az eddig való: mivel tapasztaltatott, hogy az *Angliai* levegő-égnek ködös homályossága, és nevezetesen a' *London* Városát béárnyékozó füst miatt, mind össze talán tsak huszonöt napot lehet olly tisztát kapni egész esztendőnn által, a' mellyen fogyatozás nélkül tehet a' mostani Telegráf hafznot, a' tenger-mellyéki Tudósításoknak *London*ba, és *London*ból a' tenger-mellyékire, egynehány minútumok alatt való közlésében.

Frigyes - Belgyiomból. —

Daendels, a' ki Generálieutenánti fővel kormányozza ezen Közönséges-Társaságnak földi sereget, az Ingenieurök' Fejével együtt el-útozott *Hágá*ból Mártz. 16-dikán, hogy meg-visgállya, minémű

állapotban légyenek az óltalomkészületek egész *Batávia*' széleinn. — A' Nemzeti Sereg' számának nints már több héjja (az újjabb Tudósítások szerént) egynehány száz embernél; és ezen fogyatkozásnak ki-pótolását is nagyon könnyebbíti már most az, hogy jobban van dolga a' Katonaságnak, mind zsóldjára, mind ruházatjára, mind a' véle való bánásra nézve, mint vólt ennekelőtte. A' 7-dik Brigáda, leg-nagyobb részént olyan Személyekből telt ki, kik a' szolgálataiból el-botsátott Helvétus-Regementekből maradtak önként *Batáviában*. — A' gyalogság' gyakorlása könnyebb, azonban erányosabb, mint az előbbeni.

Hágai Frantzia Követ *Noël* Polgár, olly értelmű kívánságot terjesztett ott a' Nemzeti-gyűlés' eleibe Mártz. 30-dik napján: hogy a' *Batáviai* Közönséges-Társaság' földjén találtató javaikat a' *Frantzia* Kiköltöztteknek, minden nehézség nélkül által-vehessék a' *Frantzia* Közönséges-Társaság' Ágenssei; 's leg-kissebb akadályoztatást se' kénteleníttessenek Azok szenvedni, a' *Bergen-op-Zoomi* Markgrafságra nézve is, melly, a' Palatínátusi Választó Hertzegé vólt, de már most had' jussa szerént a' *Frantzia* Nemzeté lett. — Ezen kettős kívánságot magában foglaló Írást, által-adta a' Nemzeti-gyűlés, a' Külső-dolgokra-ügyelő Kommissziónak.

Frantzia - Országból. —

Dinan Városánál, melly, nyóltzvanhárom órányi járó földre esik *Páristól* Napnyugot felé, hat ezernél felesebb számú, reguláris Katona forma Suánok hatalmaskodtak vólt még Mártz. 22-dikén.

A' *Spanyol* Követ' bé-közföntése után, *Aubert Dubayet* — a' *Konstántzinápolyba* rendeltetett Fr. Követ — állott elő Mártz. 30-dikánn, a' hozzája tartozó Secretáriusok' és a' vele együtt utazandó különbkülönbféle rangú Katona Tisztek' társaságában, Brigádros Generálisí módra öltözködve, 's bútsút vett a' Direktórium' Tagjaitól, illy Orátziót tartván hozzájuk: „Direktor Polgárok! Tisztelettel tellyes belső meg-indulással vezem mai napon utólsó parantsolatokat az eránt, hogy indullyak az általatok reám bízattatott nagy tárgyú dolognak tellyesítésére. Indúlok a' titeket igazgató lélektől lelkesítettve. Szívemben viszem az igazságnak és Nemzeti nagyságnak azon érzéseit, a' mellyek Ti-bennetek vagynak. Egésszen el-vagyok foglaltatva attól a' nemes vágyódástól, hogy én is eszköz lehetek, a' frantzia névnek olly kedvessé 's tiszteletessé való tevésében a' Közönséges-Társasággal barátságban élő Nemzeteknél: a' millyen rettenetessé tették azt az ő fegyverei ellenségeinél. Olly szerentsét óhajtok iparkodásimnak, hogy azok által

meg-igazíthassam a' ti válafztástokat, 's bé-tölthessem kötelességemet, mellyel az én hazafiúi buzgóságomat meg-tiszteltétek. Az a' híre, hogy nagy vezedelmeknek vagyon ki-tétetve a' mi pályánk: nem rettegnek azoktól, a' mi bátor szíveink: győzni fogunk Hazánkért, vagy meg-halvann azért, utolsó sohajtásaink, szíveinknek utolsó dobogásai is a' Frantzia Népneg boldogságáért 's ditsősségéért fognak lenni.“ — A' Direktórium' Elölülője, következőképpen felelt *Aubert Dubayet*nek: „Polgár Generális! Midönn egy olly Nemzetnél való folytatása bizódott Kegyelmedre a' Közönséges-Társaság' dolgainak, melly, már anyyi Századoktól fogva mutatta hív barátságát a' *Frantzia* Nemzethez: ez által próbáját adta a' Végrehajtó Direktórium annak a' bizodalomnak, mellyet, méltán meg-érdemlett tőle Kegyelmed. Katonai, Törvényhozói, és Ministeri munkákban is forgott immár Kegyelmed, még pedig egyforma szerentsével, kéttség kívül újj pályájának ki futásához is hasonló buzgósággal fog; jól es-méri a' fundamentomokat, mellyekenn építi a' Direktórium' minden tselekedeteit, ezek a' principiumok a' Kegyelmedéi is, mellyekben, hogy mindenkor leg-bátorságosabb Kalaúzzait találhassa: tőképpenn azt tartsa szeméi előtt állhata-

tosan, hogy egy Közönséges - Társasági Nemzet' örökös tulajdonságának kell lenni, az egyenes-szívűségnek 's jó-lelkűségnek. Bízunk a' Végre-hajtó Kormányfő azon hathatóságához, és buzgóságához, mellyel Kegyelmed mind tudja mind akarja is munkálódni a' Nemzet' hasznát, a' mellynek Képviselőjévé neveztetett: bízunk Kegyelmed is mindenkor az ő segítségéhez. "

Ministeri változások: „*Genissieux* el-kéredzett az Igazságra-ügyelő Ministerségből, 's lett *Barcellónai* Konzullá. Igazságra-ügyelő Ministerré tétetett helyébe, Politzáj - Ministerből *Merlin*. Ezt pedig fel-váltotta a' Belső-bátorságra-ügyelő Ministerségben *Cochon*, a' ki Tagja volt a' Törvényhozó-test' öregebbik Tanáttsának.

Pisgrüt, Követté rendelte a' Direktórium *Stokholmba*, melly rendelését, következő értelmű Írásában adta néki tudtára:

„Polgár Generális! Midőnn a' Végre-hajtó Direktórium helyt adott a' Kegyelmed' több rendbéli kéréseinek a' részben, hogy más Generálist állított elő a' *Rajnai* Sereg' kormányozására: tsupánn oly reménységgel engedett a' Kegyelmed' kívánásának, hogy ismét fogja Kegyelmedet alkalmaztatni a' Közönséges-Társaság' szolgálatjára, oly módon, melly nem kevésb-

bé legyen betsületére *Kegyelmednek*, mint hafznára szolgál a' Közönséges-Társaságnak. Hiszi a' Direktórium, hogy minékutánna *Kegyelmed* olly hatalmas eszköz vólt a' Frantzia Szabadságnak fegyveres kézzel való meg-állításában; szinte olly hathatósan fog más módonn is munkás lenni annak meg-erössítésébenn. Mellyhez képest buzgóan kívánván bizodalmanak újj próbáját adni, és hogy mennyire betsüli Ö *Kegyelmedet*: azért nevezte *Svéd Ország* első rangú Követjévé a' Fr. Közönséges - Társaságnak. Meg vagyon a' felől győzettetve, a' Végrehajtó Direktórium, hogy nagy dolgaira fogvann ügyelni *Kegyelmed* a' Státusnak, hadi jeles tetteihez sikeres politikai munkálódásokat fog ragasztani, 's ekképpen még felsőbbpontra emelni ditsőségét, újj jussokat szerezvén magának a' Nemzeti háládatossághoz. "

A' Tudományok Nemzeti Institutumának első Ülése vólt Apr. 4-dikén, mellybenn a' Direktórium is meg-jelent.

Elegyes Tudósítások.

Necker, a' ki, *Genevai Kereskedőből* Fináantz-Ministerjévé lett vala Néh. 16 dik *Lajosnak*, és egy ideig nagy kedvességjebenn élt a' *Párisiaknak*, most, *Copet* nevü *Helvétziai* jószágában magánoskodik, 's annyira vissza-tartóztatja magát a' nagy

Világ' lármáitól, hogy még Újságot se' akar többé olvasni.

Az *Orosz* Tsálsruéné, egy Zsidó Társaságnak adott ki árendába, a' maga újjonnan foglalt Lengyel birtokaiban minden vámokat, 's kíván tőlök azokért ezten-dőre háromszázezer forintot. Hogy pedig bajok ne legyen a' vám bé-szedéssel, háromszáz Kozákokat is rendeltetett ebbéli könnyebbségjekre — bizonyos summa pénzért.

Nevezetes Hettz.

A' *Napkeleti-Indiába* kereskedő *Angliai* Társaságnak *Calcutta* nevű Városából 's Erősségéből, melly, *Asiában* a' *Bengali* tenger-kebel' tsútsán fekszik, következendő értelmű Tudósítás indítódott a' múltt ezten-dő Décemberének 20-dik napján *Londonba*: „*Dumdum* vidékenn Snepf vadászatra menvén ki a' múltt Vasárnap egynehányan, véletlenül egy nagy Tigrisre bukkantak. A' Fenevad, mindjárt neki ugrott a' hozzája leg-közelebb állott Személynek, 's egyfzerre meg is ölte Azt. A' több Vadászok, bár mint meg vóltak is ijjedve mindnyájan: még se' szaladtak el, hanem ki sütvén puskáikat a' Tigrisre, igyekeztek annak körmei között avagy tsak hóltt testét is ki-szabadítani szerentsétlen Társsoknak, a' ki egy originális *Bengali* származású puskás ember vólt: de

minthogy csak apró szemű srétet lőhettek reá, nagy sebeket nem ejtettek rajta, 's meg-háborodott szemlélői voltak, mint faldosta fel előttök a' szörnyű állat Vadász pajtásoknak véres tetemeit. Kiabálások által csak ugyan tsődítettek magokhoz még is annyi embert, hogy azoknak segítségek által el-kurjongathatták végre magok elől a' dühös Vadat. Ezen történetet meg-írták ide azonnal, 's hívtak némelly mérész Személyeket, a' Tigris ellen indítandó vadászatnak veszedelmes gyönyörűségében való rész-vételre. Csak hamar össze is adták magokat a' hivatalosok között elég számosan, fel-fegyverkeztek; elefántokra ültek, 's meg-indultak *Dumdum* felé, hová el-érkezhvén, ki mentek a' Tigris ellen, mellyet meg is találtak csak hamar, 's meg-támadtak. A' Vad, nem hogy megfutamodott volna sok ellenségei előtt; sőt inkább mérgesen neki szökött egy Elefántnak, mellyről ámbár a' Vadász jól hozzá tapott: még se' hagyathatta félbe vele a' mardosást. Más Vadászok azonban lövöldöztek reá, 's némellyek közülök meg is sebesítették. Ekkor, még nagyobb dühőségbe esvén a' Tigris: nem elégedett már meg többé tsupánn egy tárgyat martzongani; hanem szökdösött 's harapdosott veszettül minden felé. Sok kárt tett volna; de még is szerentsére egy olyan Vadász vállalkozott a' többek között, a' ki nem

irtózott szembe-szállani e' rettenetes állattal, 's erőss karját csak hamar meg-érezte vele, mert azt lándsájával a' földbe szegezte.

Erdély - Ország.

Szebenbenn egy Kereskedő, fel-tett *Recepisse* mellett nyóltzszáz aranyat a' postára, olly tzéllal, hogy ezen summa Oláh-Országának Fővárosába *Bukarest*be küldetessék által. Midőn már azt hitte, hogy kéznél vagyon a' pénz *Bukarest*ben, Levelet vesz, 's látja belőle, hogy ott a' nyóltzszáz aranyat nem kapták. Kérdőre vont a' *Szebeni Postamestert*: de Ez, a' számadás helyett magát agyon lőtte. *Martini* vólt a' neve.

Magyar Ország.

Szanyból Ápril. 14-dikénn: — „Mivel T. N. *Sopron* Vármegyében *Szanytól* kezdődve egész *Martzalt*ig éppen most készíttetik egy olly jeles út, mellyen ezen-túl még a' vizek' áradásai között is akadály nélkül lehet járni; 's a' Készíttetői ezen már régtől fogva óhajtott közhasznú útnak, két nemesen gondolkodó Méltóságok, úgymint: *Györi Püspök Fengler József* Ő Excellentiája, és *Gróf Várkonyi Amadé Antal* Ő Nagysága: jónak ítéltém ezen követésre méltó példát, egynehány ma-

gaztató verseim által a' két Magyar Ha-
za figyelmetességébe ajánlani:

Siste Viator! et hos in Limine perlege Versus,
Namque Viae Autorum Nomina, nosse decet!
PraesVLIs, atqVe AMaDee TVo, VIa
strVCta Labore,
Inter aqVas sVrglt Laeta, Viator abl.

Qua exundans Arabo cursum praeculit eunti,
Magnanimo Dignum Foedere, surgit opus!
Quam suspiravit tota haec Vicinia, tandem
Praesulis, et Comitibus, facta labore via est.
Ardua res fuerat, Fluvium frenare furentem,
Ardua res, siccam posse parate Viam!
Fit via vi! multo terra est congesta labore,
Despiciens iras, praetereuntis aquae.
Nobile Vos inter Foedus, Via Publica laudat,
Grataque pro meritis promere vota studet!
Hac quicumque via graderis jam tutus ab undis,
Foedere conjunctis, tu bona verba dabis.
Dic! Comes, et Praesul vivant, qui Publica curant!
Atque probant Magnos se Patriae esse Patres!

Munere dum Vestro, Patriae Commèrcia crescunt,
Vobis hic Magni Quaestus Honoris erit!

I. N.

Körmözt-Bányáról Apr. 15-dik napján:
„Egy mindenek előtt szeretetben 's betsület-
ben volt az Asszonyosság, Mélt. Szapári József
Grófnak; Felsőleges Urunk' arany-költös
Udvarnokjának, Szerem Vármegye' Fő-Is-
pánnjának, és a' Posonyi Megyében lévő
Oskolák' Fő-Igazgatójának nagyon ked-
velt, 's egyedül szeretett kellemetes hit-
ves Társa Therésia, életének 36-dik esz-
tendejében enyézte el Posonyban e' folyó

Hónapnak 5-dik napján; kinek sok szép elme- és szívbéli tökéletességei könnytsepekét áldoztatnak drága emlékezetének, minden érzékeny szívekkel. — Ezen szomorú hírnek hallásával, az ide való Királyi Gymnásiumnak, és a' Nemzeti Fő-Oskoláknak érdemes Igazgatói, buzgó lélektől viseltetvén, a' néhai boldogúlt Méltóságért halotti pompás Isteni szolgálat tételt rendelének, mellyre ezen Hónapnak 14 dikén reggeli 8 órakor, az egész Oskolai Kar tsinos inneplő ruhában, sok más érdemes Úri Személlyekkel együtt a' Város' Templomában meg-jelent, és példás buzgósággal ájtatoskodott. “

Béts.

A' Ts. K. Felség' örökös Német Tartományokban sok embert kapattak jobb kenyérre az újj Lengyel foglalmányok. *Béts*ből, egy Iffjú Prókátor, ki még tsak két elztendőktől fogva kezdett törvényes ügyeket folytatni közönségesen, *Bratovébera* nevezetű, Referens Tanátsosnak megy *Krakkóba* a' Főbb Törvényészekhez: egy más Iffjú pedig, a' ki napzamos Író volt eddig a' *Bétsi* Magistrátusnál, Secretarius lessz a' Nemesi Törvényészek mellett *Krakkóban*.

A' *Bétsi* Udvarnál utólsó Lengyel Követséget viselt *Voyna* Gróf, *Krakkóba* megy, az ott fel-állítandó Nemesi Törvényészek' Elölülőjének.

Tudósítás.

Geschichte der Entstehung und des Fortganges der Törökischen Tinctur. Kaschau 1795. Ezen kis munka, nem tsak az eredetét foglalja magában Gróf Török Tinktúrájának, hanem kiváltképpenn egy-nehány eseteket számlál elő, mellyekben az nevezetes haszokat tett: 's leg-inkább út-mutatásúl szolgál, millyen nyavalyákban, és a' leg-tsudálatosabb haszonnal lehessen élni azzal. Minthogy tehát tulajdonképpen e' végre, az az, a' szenvedő emberiség' javára készült a' Könyvetske: azért ezt is ugyan azon helyeken, a' hol a' tinktúra árútatik, meg-lehet kapni két krajtzáron.

Gróf Gvadányi József Magyar Lovas Generális — édes nevezet ez, minden Magyarok előtt, kik egy olly Erdemes Hazafi-társokat esmerik az alatt; a' ki ditsőségesen ki-futván Vitézi pályáját: szentséges vénségének üress óráit egészzen *Apolló'* társaságában tölti, 's Nemzetéhez viseltető buzgó indulatjából meg nem szűnik ennek betsületére 's javára, gyönyörködtető haszonnal forgatni magyar pennáját. Lehetetlen, hogy egy illy Hazafi' Képének szemlélése is édes érzésre ne buzdíttson minden magyar szíveket: azért kedveskedünk mai Hírmondónk mellett *Gróf Gvadányi József Magyar Lovas Generálisnak* jóltaláltt Képével.